

Til

- Styret i Naturviterne - Privat
- Forhandlingsutvalg
- Tillitsvalgte

Oslo, 25. april 2019

Lokale lønnsforhandlinger i privat-sektor 2019

De årlige lokale lønnsforhandlingene er nå mange steder i gang. Årets oppgjør er et mellomoppgjør. Dette innebærer at det i utgangspunktet forhandles bare om lønn. Den økonomiske rammen for frontfagene er beregnet til 3,2 % og partene i arbeidslivet har uttalt at det i år både er rom for reallønnsvekst og sikring av konkurranseevnen. Det er den enkelte virksomhets økonomi, fremtidsutsikter, konkurranseevne og produktivitet som er grunnlaget for de lokale forhandlingene og frontfagsrammen er ikke en fasit. Prisutviklingen i 2018 ble høyere enn forventet ved forhandlingene i fjor og styringsrenten har gått opp og forventes å gå opp ytterligere i løpet av året. Dette er viktige utgangspunkter for de lokale forhandlingene for Naturviternes medlemmer i privat sektor.

1. Bakgrunnsinformasjon - Hovedoppgjøret 2018

Datolønnsveksten for Naturviterens medlemmer i privat sektor i 2018 varierte fra 2,4 % - 6,1 % i de største forhandlingsområdene.

I privat sektor var gjennomsnittlig lønn for medlemmer i 2018 kroner 655 355. Gjennomsnittslønnen for alle Naturviternes medlemmer økte med 3,7 %, mens medlemmer i privat sektor økte i snitt med 5,4 % fra 2017-2018 jf. Naturviternes lønnsstatistikk ([vedlegg 1](#)). Økte lønninger i oljebransjen og konsulentbransjen samt endringer til høyere stillingsnivå for enkeltmedlemmer, kan være noe av forklaringen på at privat sektor kommer så mye bedre ut enn stat og kommune.

For 2018 er samlet årslønnsvekst for funksjonærer i **NHO-området** beregnet til 2,8 %. Årslønnsveksten for funksjonærer i **Spekter-området** er beregnet til 2,9 % jf. rapport fra Teknisk beregnings utvalg (TBU) oppdatert i mars 2019 ([vedlegg 2](#)).

Prisveksten målt ved økning i konsumprisindeksen fra 2017 – 2018 ble på 2,7 % jf. TBUs endelige rapport. Dette var 0,7 % høyere enn det som var forventet ved forhandlingene i fjor.

2. Mellomoppgjøret 2019

For 2019 anslås prisveksten til **2,4 %** jf. TBUs rapport. Prisveksten er spesielt følsom for svingninger i kronekursen og energiprisene.

Den **økonomiske rammen etter at frontfagene** (LO og NHO) er ferdigforhandlet er beregnet til i gjennomsnitt å bli **3,2 %**.

Det er enighet mellom partene i arbeidslivet om at frontfaget skal være en norm, slik at oppgjørene i de ulike tariffområdene *samlet sett over tid* skal ligge opp til gjennomsnittet for frontfaget. I de lokale oppgjørene skal resultatet av frontfaget verken være tak eller gulv jf. rapport fra Holden III-utvalget i 2012 og rapport fra Cappelen-utvalget i 2016. **Det går fram av hovedavtalene som gjelder for Naturviternes medlemmer at det er den enkelte virksomhets økonomi, produktivitet, konkurransevne og fremtidsutsikter som skal være grunnlaget for oppjøret.**

NHO-området:

For Naturviternes medlemmer gjennomføres lokale forhandlinger I NHO-området fra mai til ut på høsten.

Spekter-området:

De sentrale A-delsforhandlingene i Spekter-området ble gjennomført 2. april. Under forhandlingene var partene enige om at de lokale forhandlingene skal føres på grunnlag av kriteriene i Overenskomstens del A pkt. II 2 (virksomhetens økonomi, produktivitet, fremtidsutsikter og konkurransevne herunder lønnsmessig markedstilpasning), og den alminnelige økonomiske situasjon på forhandlingstidspunktet og utsiktene for 2. avtaleår.

Det er satt følgende **frister** for oppjøret:

Frist for gjennomføring av lokale forhandlinger (B-delsforhandlinger):
Fredag 10. mai

Frist for å be om bistand fra sentrale parter: **Fredag 3. mai**

Det er ønskelig at SAN v/undertegnede får vite om eventuelt bistandsbehov innen **kl.12.00 den 3. mai**, slik at en samlet oversikt kan sendes til Spekter innen fristen. Dersom dere allerede *før* forhandlingene tror at det kan bli behov for bistand, er det fint om dere melder fra om dette nå.

Virkningstidspunktet for de lokale oppgjørene i Spekter-området er 1.april dersom partene ikke blir enige om noe annet.

I den enkelte virksomhet må det opprettes et lokalt konfliktberedskapsutvalg (KBU) for SAN-gruppen. Se egen e-post med informasjon om dette.

Se SANs hjemmesider for mer informasjon om oppjøret www.san.no. Her finner du også protokollen fra A-delsforhandlingene og Veileder for lokale forhandlinger utarbeidet av SAN ([vedlegg 3](#)). Denne gir en god orientering og nyttige råd for lokale forhandlinger generelt og for Spekter-området spesielt.

Virke-området:

For Naturviternes medlemmer i Virke-området foregår de lokale forhandlingene fra april/mai til ut på høsten.

3. Argumenter/anbefalinger for årets lokale lønnsoppgjør

Det skal som nevnt forhandles på grunnlag av de lokale forholdene i virksomheten basert på virksomhetens økonomi, konkurranseevne, produktivitet og fremtidsutsikter.

Det er enighet mellom arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene om at det i år er **rom for reallønnsvekst**. Dette må derfor være et grunnkrav for årets lokale forhandlinger.

Som nevnt er **høyere prisvekst** i 2018 enn forventet ved forhandlingene i fjor og **renteoppgang** i 2019 viktige argumenter som bør brukes under de lokale forhandlingene.

Naturviterkompetansens betydning for virksomhetens mål og resultater vil normalt være et viktig og godt argument i forhandlingene.

Naturviternes lønnsstatistikk bør også brukes aktivt! Dersom du tar kontakt med sekretariatet i god tid før forhandlingene, kan vi sette sammen en statistikk over de mest relevante og sammenliknbare virksomhetene for din bedrift hvor det også kan tas utgangspunkt i identiske individer.

For dem som har **stillinger** som er kategorisert som **ledende eller særlig uavhengige**, må manglende overtidsbetaling gjenspeiles i grunnlønnen.

Vi anbefaler at det forhandles om **datolønnsvekst** og ikke årslønnsvekst da det ofte viser seg komplisert å bli enige om overhenget. Skal overhengsbetraktninger brukes må det tas utgangspunkt i lokale tall og det må brukes konsekvent.

Husk at det også kan forhandles om virkningstidspunktet for oppgjørene.

Privat sektor har et mindre omfattende avtaleverk enn offentlig sektor. En del medlemmer er heller ikke omfattet av tariffavtale. På særmøtet for privat sektor under tariffkonferansen i 2017 ble det derfor vedtatt noen **særskilte føringer** som vi ønsker at tillitsvalgte skal jobbe mot ved lokale forhandlinger i privat sektor:

Bruk av bil i tjenesten

Der arbeidstaker er avhengig av bil i tjenesten, må arbeidsgiver stille bil til disposisjon. Dersom arbeidstaker likevel må bruke privat bil, skal dette kompenseres *fullt ut*.

Kjøregodtgjørelse, diett og overnatting

Kjøregodtgjørelse, diett og overnatting må minimum gis etter statens satser.

NB! Vær oppmerksom på at kjøregodtgjørelse fra og med 1.1.17 er skattebelagt for den del av kjøregodtgjørelsen som overstiger kr. 3,50 pr. km. I og med at de fleste bedrifter også i privat sektor følger statens satser som er kr. 4,10 pr. km., medfører de nye skattereglene et *tap* for arbeidstakere som benytter egen bil i tjenesten.

Dette bør arbeidsgiver kompensere for. Kompensasjon kan for eksempel gis i form av økt kjøregodtgjørelse eller som en årlig kompensasjon for bruk av egen bil.

Det har fra 1.1.18 blitt **skattlegging på statens satser for diett**. For dem som følger disse satsene bør det kreves kompensasjon for skattebelastningen den enkelte ansatte får.

Disse føringene skal gjelde *i tillegg til* **Naturviternes tariffpolitiske plattform (vedlegg 4)** som alltid skal legges til grunn når tillitsvalgte forhandler lokalt. I denne kan du også lese om **Naturviternes lønnspolitikk**.

4. Anbefalte krav:

(Dette er bare **utgangspunkter**, da størrelsen på kravet må baseres på de lokale forholdene i virksomheten):

- **Anslag på lønnsutvikling for funksjonærer i privat sektor:** **ca. 3,2 - 4 %**
- **Krav** (må være over ønsket/forventet resultat): **ca. 3,5 - 4,5 %**
- **Bruddgrense** **ca. 3,2 %**
Må vurderes konkret

Alle tall oppgis i datotillegg.

Alle medlemmer bør ha en minimum lønnsvekst pr år i form av et generelt prosentvis tillegg. En del av den fremforhandlede lønnsrammen kan også avsettes til individuelle tillegg.

Resultatene av lokale oppgjør i enkeltvirksomheter for medlemmer i privat sektor kan opplyses fra sekretariatet på forespørsel.

5. Forberedelse til forhandlingene

Grundige forberedelser er avgjørende for et godt forhandlingsresultat. Tillitsvalgte vil ved gode forberedelser tilkjennegi kunnskap og kompetanse overfor arbeidsgivers representanter og egne medlemmer, og dermed bidra til å skape et konstruktivt forhandlingsklima. Forberedelse til lønnsoppgjøret er en prosess som bør foregå gjennom hele året, ved at man har jevnlig kontakt med administrativ leder, personalledelsen og eventuelt økonomiansvarlig for å holde seg à jour med hva som skjer i bedriften.

Tillitsvalgte må samle og fremføre relevant bakgrunnsstoff og argumentasjon som underbygger de kravene som fremmes. Materiale kan ofte hentes i arbeidsgivers egen dokumentasjon gitt i årsrapporter, handlingsplaner og andre strategiske dokumenter.

Lønnsstatistikk som viser lønnsnivå og lønnsutvikling for akademikergruppene i eget og andre tariffområder, og medlemsforeningenes egne lønnsstatistikker, kan med

fordel brukes i kravoppbyggingen eller fremføres som argumentasjon for å underbygge kravene.

De tillitsvalgte bør på forhånd ha lagt en forhandlingsstrategi der bl.a. fordelingen mellom ulike elementer i kravet blir vektlagt og vurdere hvilke elementer det er rimelig mulighet for å få gjennomslag for. I hvor stor grad man skal prioritere generelle tillegg fremfor individuelle tillegg, eventuelt andre lønsmessige tiltak, bør man ha en klar mening om før forhandlingsstart.

Man kan velge et forhandlingsutvalg. Utvalget bør bestå av en forhandlingsleder, en sekretær samt eventuelt en tredje person som kan gis i oppdrag å observere motparten under forhandlingene eller foreta økonomiske beregninger. Bli enige om arbeidsfordelingen i utvalget. Det er forhandlingsutvalget som fremmer kravene overfor arbeidsgiver før og under forhandlingene. Under forhandlingene er det kun forhandlingsleder som fører ordet. Lederen kan eventuelt spørre de andre medlemmene i utvalget om de har utfyllende kommentarer eller spørsmål knyttet til forhandlingene etter at lederen har gjort seg ferdig.

Hvem forhandler?

Forhandlingsretten lokalt ligger hos Naturviterne. Det er foreningen som fremmer krav der det er hovedavtale/tariffavtale. I virksomheter uten avtaler er det den enkelte ansatte som selv fremmer krav.

Sentrale kontaktpersoner

Sekretariatet vil være tilgjengelig for å gi råd og vink underveis til de som har behov for det. Dersom du skal i forhandlinger og regner med at det vil være behov for raskt å komme i kontakt med oss i en pause i forhandlingene, er det lurt å avtale tidspunktet med en av oss på forhånd slik at vi er tilgjengelig. Bruk de direkte telefonnumrene kun i forbindelse med forhandlingene, og det vanlige telefonnummeret til Naturviterne dersom det gjelder andre spørsmål om lønns- og arbeidsforhold.

Innsending av forhandlingsresultat

Så snart forhandlingene er avsluttet skal resultatene innrapporteres til oss i sekretariatet. Vi ønsker kopi av forhandlingsprotokollen. Denne informasjonen brukes til å bedre vår rådgiving ovenfor de som ennå ikke er ferdige med forhandlingene, og gi de noe å strekke seg mot i form av gode eksempler ☺
Innrapporteringen kan sendes på e-post til Ingvild Irgens-Jensen, ii@naturviterne.no eller med vanlig post (Naturviterne, Keyzers gate 5, 0165 Oslo).
Denne innrapporteringen erstatter ikke behovet for å svare på lønnsstatistikken.

Kurs i lønnsforhandlinger

Naturviterne tilbyr forhandlingskurs ([grunnkurs i lønnsforhandlinger](#)) i uke 36. Dette kurset er tilpasset de lokale lønnsforhandlingene, og deltakerne vil få prøve seg i forhandlingsituasjoner. Dette kurset blir fort fullt, så meld deg på tidlig.

Naturviterne har gode erfaringer med lokale lønnsforhandlinger, men det er viktig at alle fremmer krav, det er ingen selvfølge at arbeidsgiver gir samme lønnsutvikling til de som ikke fremmer krav.

LYKKE TIL!

Med vennlig hilsen
Naturviterne

Ingvild Irgens-Jensen
Ansvarlig privat sektor/advokatfullmektig Naturviterne

Vedlegg

Informasjonsskrivet og vedleggene finner du på Naturviternes nettside:
<https://www.naturviterne.no/privat-sektor/category410.html>:

1. Naturviternes lønnsstatistikk 2018
2. Endelig rapport fra Teknisk beregningsutvalg (mars 2019)
3. Veileder lokale forhandlinger SAN Spekter
4. Naturviternes tariffpolitiske plattform
5. Forklaring på noen tariffpolitiske ord og uttrykk